

דבר-תורה: רעיונות קצרים, משלים וסיפורים לפרשיות השבוע, מועדים ואירועים שונים
שילוקטו ונאספו לאוצרו של הרב שלמה הלוי שליט"א

פרשת בראשית

הקנאה התאוה והכבוד!

"הקנאה התאוה והכבוד מוציאים את האדם מן העולם!" (פרקי אבות פרק ד')

שלוש מידות רעות אלו, הם שורש כל החטאים ומוציאין את האדם מהעולם:
קנאה – היא שורש החטאים מצד הנפש, **תאוה** – כנגד חטאי הגוף, ו**כבוד** הוא השורש לחטאי השכל.
דווקא בשלוש מידות אלו בולט השינוי השלילי שעשה האדם החוטא בכוחות העיקריים שניתנו לו מאת ה':

תאוה – כנגד תאוות שבגוף האדם: זהו אדם שיש לו יצרים חזקים ורצונות, ואינו רוצה לפעול בהם מעבר לתאוה גופנית.

קנאה – כנגד קנאה שבנפש: זהו אדם שה' מצפן פנימי שלו לקוי, עד שאפילו בדברים הנפשיים כל המדד שלו מסתכם ב'אחרים' ולא בעצמו. לאדם כזה חסר 'חוט שדרה' אפילו בדברים האישיים שלו כמו הנפש.
כבוד – כנגד שכל שמונע על ידי הכבוד. השכל בטבעו הוא 'נבדל' איננו מחפש חיזוקים מדברים אחרים. חסרונו הגדול של זה בא לידי ביטוי בחכמה מעוותת - במרדף אחר הכבוד.

שלוש אלו נמצאים בפרשת השבוע:

קנאה:

ה' מבקש מהאחים שכל העולם שייך להם - קין והבל, להביא לפניו קורבנות. הבל (כשמו כן הוא הבל - "הבל הבלים הכל הבל") לא רואה ממש ברכוש ולכן מביא מבכורות בקרו למען ה' יתברך. בשונה ממנו אחיו קין (כפי שהגדירה אימו חווה: קין = "קניתי איש את ה'") מרגיש שהעולם הוא קניינו ומביא להקב"ה מהפסולת של תבואתו.

הקב"ה שועה למנחתו של הבל ואחיו בקנאתו קם עליו והורגו נפש... טבח רבע מהעולם... השואה הגדולה בתולדות האנושות...

כבוד:

הקב"ה ברא את שני המאורות הגדולים - השמש והירח. הלבנה מנכסת לעצמה כבוד על פני השמש ובאה בטענה להקב"ה: "איך יתכן ששני מלכים בכתר אחד?! ולמעשה מבקשת ברדיפת הכבוד להקטין את השמש... הקב"ה מענישה: "לכי והמעטי את עצמך!"... "כל הרודף אחר הכבוד הכבוד בורח ממנו..."

תאוה:

חווה מתפתה לדברי הנחש ורואה כי "העץ נחמד למאכל וכי תאוה הוא לעיניי" מתאוה, אוכלת ונותנת גם לבעלה לאכול מהעץ... ולמעשה מביאה מוות לעולם ומוציאה את בני האדם מבוסתן המלך - גן העדן...

מעניין לראות שדווקא בפרשה בה בונה הקב"ה את העולם מצאו חז"ל את שלשת הדברים שמוציאים את האדם מן העולם...

נביא סיפור לאן יכולה להוביל צרות העין:

מלך אחד התחפש לעני על מנת לראות איך מתנהגים בני מדינתו. בשעת לילה הגיע אל אחד מבני המדינה וביקש ללון. אותו אחד לא היה בעל אמצעים אך מכניס אורחים. הוא נתן למלך לחם צר ומים שהיו לו כארוחה למחר ואף נתן למלך לישון במיטתו בעוד הוא ישן על הרצפה... הוא זיהה את המלך ובבוקר שילחו בשמחה ובמאור פנים.
התרגש המלך מאד ולמחרת דפק בדלת שכנו שהיה על מידה גדולה של צרות עין...
צר העין היה בעל הבית, אומנם הכניס את המלך אך נתן לו מן השאריות של האוכל ואף השכיבו לישון על הארץ בעוד הוא ובני ביתו מתרפקים במיטותיהם הנוחות... הוא גם לא זיהה את המלך ושילחו למחרת בבוקר בבוז...

הגיע המלך לארמון וזימן את שתי השכנים. שאלם המלך: "האם הנכם מזהים אותי?" משהשיבו בשלילה הזכיר להם המלך שהתארח בביתם... השניים קפאו במקומם לזאת לא ציפו... הרגיעם המלך וביקש לתת להם שכר על האירוח.

על מנת לתת שכר הוגן הציע המלך כי מה שיבקש צר העין שהכניסו בזלזול - יקבל תברו שאר את המלך בכבוד פי שניים...

החל צר העין לחשוב: "אם אבקש מליון חברי יקבל שני מליון - לזאת לא אסכים! אם אבקש ארמון יקבל חברי שני ארמונות - אין מצב!!!"

לאחר שהתחבט עם עצמו אמר המלך: "המלך תוציא לי עין אחת!"...
אמר המלך: "רשע שכמותך! אתה מבקש בחמדנותך לעוור את חברך משני עיניו... נוציא לך את שני עיניך וחברך יקבל את שכרו מושלם..."

אלו הדברים שמוציאים את האדם מהעולם... כמה יש להתרחק מהם...

שבת שלום ומבורך

מצווה לפרסם בעבודה ובבית הכנסת